

ДА НАРИСУВАШ ПОРТРЕТ ЧРЕЗ КНИГИ

Анна Ангелова. (2013). *На приятеля на България. Книги с дарствени надписи в библиотеката на Енрико Дамиани*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 240 с. ISBN 978-954-07-3518-4

Дария Карапеткова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Утвърждаването на една традиция има този недостатък: от позицията на натрупаната история често губим усещането, че някога на това място е имало бяло поле, че понякога дължим неговото запълване на една-единствена личност, изиграла решаващо значение в съдбовна ситуационна конфигурация. Паметта е нещо крехко и се нуждае от документалната си подплата; личността на първопроходника сама по себе си предполага правото – и задължението – за документална форма на заслужените почести.

В случая с Енрико Дамиани почестта към неговата памет е отдадена в особено сполучлива документална форма благодарение на новоизлязлата книга от Анна Ангелова „На приятеля на България“. Изданието представлява щателно изследване на богатата славистична библиотека на проф. Дамиани в нейната свързана с България част, състояща се от книги с дарствени надписи от български писатели, преводачи и интелектуалци. Преди обаче да пристъпи към тази библиоложка част от работата си, авторът я ситиуира в контекста на аргументираната защита на своя подход: да погледне към обекта на своя изследователски интерес от перспективата, която разнообразните заглавия в неговата библиотека предлагат. И действително: в много отношения няма по-неоспоримо веществен доказателство за интегрираността на един чуждестранен учен, както и за приема му от страна на националния културен елит, от синтезирания израз на уважение и признание, какъвто представляват посвещенията на подарените му книги.

Особено ценна за всички изследователи на италиано-българските литературни и културни взаимоотношения е главата, посветена на личността на Дамиани и на впечатляващата му кариера. Всеизвестно е титулуването, с което италианският учен е влязъл в националната ни историческа памет – като основоположник на българистиката в Италия, но книгата на Анна Ангелова разкрива интересни подробности от процеса на оформяне на академичното му присъствие в Софийския университет. Прави впечатление, че приносната за България дейност на Дамиани е удостоена с вниманието и поканата от страна на ректорското ръководство на Университета. Ангажирането на проф. Михаил Арnaudов и проф. Иван Шишманов с въвеждането на Енрико Дамиани в редиците на гостуващите преподаватели свидетелства за висша степен на приоритетно отношение, което впрочем е двустранно. Цитираните пасажии от кореспонденцията между учените ни връщат в носталгичната атмосфера на академична отдаденост, с която се характеризира това славно поколение. Какво ли не се чете между редовете: взаимното внимание и стремежът към актуални познания, заявката за равностойност в научните амбиции, претенцията да заслужим пълноправно членство в европейската културна и образователна общност... И още: старание, добросъвестното старание да удовлетвориш своята аудитория с достоен за нейните очаквания продукт, а също и смирение, което струи от обезоръжаващите думи „дано не останете всички разочаровани от мене“...

Справочният характер на изданието позволява в него да бъде открит изчерпателен списък на научните публикации на Енрико Дамиани, въпреки че те не са акцентът в него. Малко цифри: съществени за описанието са 434-те заглавия, носещи дарствени надписи, посветени на именития италиански българист, от писатели, които съставят националната ни литературна панорама през 20-те, 30-те и 40-те години на XX век, като от тях 365 са на художествена литература, но изненадващо богато са представени и редица други области. Наборът от автори и заглавия е предостатъчен, за да състави подробна картина на литературната дейност у нас през периода, като съчетанието от първи издания и автографи на емблематични български автори възпроизвежда атмосферата на едно безценно наднационално културно приобщаване. От една страна, безспорно става дума за лични контакти, но от друга – за доказана свръхинформираност относно най-тънките вибрации на нашите литературни процеси. И е истина, че тези доказателства рисуват портрета на учения и на приятеля на България не по-малко успешно от фотографиите, присъстващи в книгата.

Обзорът на дарствените надписи се разклонява в две направления – от писатели и от преводачи. На фона на дейността и значението на посочените имена формулираните от тях послания навлизат в сферата на личното и повдигат отчасти завесата, която неизбежно скрива неофициалните моменти от социалния живот на литературните знаменитости. В много отношения подобен вид

систематизация има потенциала на машина на времето, която потапя успешно в отминалата епоха и възстановява непознати щрихи от живота на интелектуалния елит тогава. Тази извънредно любопитна глава от книгата е статистически подкрепена от последващия опис на книгите, който допълнително ориентира в хронологически и числен план. Някак мимоходом се насажда смътното усещане, че по парадоксален начин чуждестранният изследовател успешно конкурира, а защо не и надминава редица родни литературоведи по степента на опознаване на българските литературни процеси.

Като особено оригинален акцент в изследването на д-р Анна Ангелова се откроява главата „Типология, езикова характеристика и хронологичен обхват на дарствените надписи“. Става дума за нетрадиционен и многоглов анализ на места с психологически оттенъци, които внасят специфика в избрания подход и несъмнено са едно от достойнствата на книгата. Освен другите подробности те набавят и свидетелства за стандартите на епохата в този тип общуване и биха могли да бъдат полезни в редица посоки на социкултурен коментар.

Като директор на Университетската библиотека д-р Анна Ангелова често е оказвала подкрепа на литературни събития, предназначени да хвърлят повече светлина върху т. нар. „говореци книги“. Това обичано от нея понятие отразява отношение, което е склонно да открива неочевидното на фона на преекспонираните аспекти в разглеждането на книжното тяло. Щастливото съчетание на това обстоятелство с дължимото внимание към личността и работата на италианския българист и славист Дамиани правят книгата „На приятеля на България“ важно и приветствано събитие за всички, които се чувстват съпричастни на добрите практики в италиано-българските литературни и културни взаимоотношения.

PAINTING A PORTRAIT THROUGH BOOKS

Chief Assist. Prof. Daria Karapetkova, PhD

✉ Department of Romance Studies
Faculty of Classical and Modern Philology
Sofia University “St. Kliment Ohridski”
15 Tsar Osvoboditel Blvd
Sofia 1504, Bulgaria
Email: d_karapetkova@yahoo.it